

Israëlische dansen

Dansen, je vastbijten in één traditie... het kan een passie worden. Dit is zo voor Rik Knaepen (Danskant medewerker) die eind jaren '70 zijn eerste Israëlische danspassen zette bij Gert-Jan van Ammerkate en Tirza Hodes en nu zijn passie vertaalt in het organiseren van Israëlische dansstages, het catalogeren van zoveel mogelijk dans- en muziek materiaal en het verzamelen van informatie over alles wat met Israëlische dans te maken heeft. Rik bezoekt meermaals Israël en kent ondertussen heel wat Israëlische choreografen persoonlijk.

Wij gingen met Rik op de babbeltoer om een beeld te krijgen van de Israëlische dans zoals die vandaag in Israël leeft.

Als danser merk je dat er vanuit Israël enorm veel dansmateriaal wordt verspreid. Hoe komen nieuwe dansen tot stand en hoe worden ze verder verspreid?

Vroeger waren er vier organisaties die zorgden voor de erkenning van nieuwe dansen. Sinds enkele jaren is het systeem veranderd. Er bestaat nu een centraal meldpunt voor muziek, nl. de Irgoen (d.i. letterlijk vereniging). Het is een soort vakbond van choreografen en lesgevers. Ook als buitenlander kan je mits het voorleggen van goede referenties hier informatie verkrijgen.

Bij de Irgoen kan je een muziekje claimen, maximum een drietal per soort (kring-, paar-, en lijdans). Dan kan je aan de slag gaan en je dansen op deze muziek choreograferen. De dans wordt pas erkend als hij getoond is. Is het gevraagde muziekje al geclaimd dat verneemt de vrager hoelang dit nog zo is. Is de termijn verstreken en bestaat er nog geen dans op dan kan hij een nieuwe aanvraag doen. Je kan als choreograaf dus niet onbeperkt in tijd beslag leggen op de muziek zonder er iets mee te doen.

Op de histalmuot (dansdagen waarop enkel de leden van de Irgoen uitgenodigd zijn) worden de nieuwe dansen aangebracht in aanwezigheid van een aantal choreografen. Hoeveel personen en wie er aanwezig is kan telkens verschillen. Wordt de dans goedgekeurd dan is het officieel jouw dans en wordt hij verder verspreid. Acht tot tien keer per jaar komen er zo 'n 20 tot 40 dansen door de selectie... Je moet zelfs niet eens persoonlijk je dans voorstellen: een videoband waarop de dans in een groep gedanst wordt is voldoende als beoordelingsbasis.

Hierdoor vermijdt men dat verschillende choreografen een andere dans maken op eenzelfde muziek. Wat wel gebeurt is dat componisten, zangers en choreografen vooraf samen afspraken maken. Een populaire zanger helpt immers om een nieuwe dans populair te maken.

De geselecteerde dansen op de histalmuot (tussen de 200 en 300 per jaar) worden maandelijks via een video verspreid onder de aangesloten leden en kennen zo hun verdere verspreiding in Israël en de rest van de wereld.

Een aantal choreografen die zelf hun muziek schrijven, staan los van dit systeem. Moshiko Halevy is hiervan een voorbeeld. Hij componeert zijn muziek zelf, choreografeert zijn dans en deze komen niet aan bod op de maandelijkse histalmuot.

Een 300-tal choreografen kunnen leven van hun beroep en laten zich meestal erg goed betalen voor hun 'lesgeven' of animatie waardoor ze de mogelijkheid hebben om tijd te spenderen aan het maken van nieuwe dansen. Een specifieke opleiding voor choreograaf bestaat er niet.

Momenteel bestaan er iets meer dan 5000 Israëlische dansen. Een hele boterham als je daar alle informatie wil over hebben.

De drie grote namen binnen de Israëlische choreografiewereld zijn al een tiental jaren: Moshiko Halevy, Shmulik Gov-Ari en Shlomo Maman.

Hoeveel wordt er in Israël gedanst?

In ieder dorp of stad in Israël worden wekelijkse danssessies georganiseerd behalve in de strikt religieuze wijken waar, omwille van goedsdienstige redenen niet mag gedanst worden.

Volgens de krant Ha 'Aretz danst in Israël 1 persoon op 3, dus een derde van de bevolking. Hierbij moet je rekening houden met het feit dat dans op school een verplicht vak is. Maar de schooluren beperken zich tot de voormiddag (tot 12.30u) en in de namiddag worden danssessie voor kinderen en tieners georganiseerd. Choreografen zoals Levi Bargil zetten zo heel wat kinderen aan het dansen en ontwikkelen een eigen programma voor deze leeftijd. Ook in het leger wordt gedanst.

Eens jongvolwassen verschuift het dansen zich naar de avonduren. Via affiches en via het tijdschrift 'Rokdim ' worden dansers op de hoogte gebracht van de op til zijnde activiteiten. Wat wij Israë-lische volksdans noemen wordt in Israël gewoon dansen genoemd. In sporthallen (o.a. van de universiteiten) komen 700 tot 800 mensen samen om te dansen. Het is een onderdeel van het uitgangleven waar jongens uit de hoop giechelende meisjes iemand uitkiezen om de hele avond mee te dansen. Er komen op zo 'n avond dan ook veel paardansen aan bod. In die zin heeft de dans dan ook een duidelijke sociale en ontspanningsfunctie.

De grote massa brengt met zich mee dat de choreograaf van dienst in feite disc-jockey speelt met gesofisticeerd materiaal en een hele entourage om zich heen. Vijf, zes kringen zijn geen uitzondering. Enkel tijdens het eerste uur wordt een nieuwe dans door de choreograaf uitgelegd. Op dat ogenblik is de groep meestal ook nog wat kleiner. De binnenkring wordt gevormd door de beste dansers, de groupies en de volgende kringen kijken af.

Daarna wordt de hele avond de ene dans na de andere gedanst: de hits van vroeger en nu.

De meeste mensen gaan twee tot drie keer per week dansen, maar alles blijft heel vrijblijvend.

Rik, die zelf al acht keer in Israël verbleef en dan bij verschillende choreografen hun dagelijkse werking meevolgde, benadrukt dat de sfeer absoluut niet te vergelijken is met deze van de door ons gekende volksdansgroepen. Het is in Israël een vorm van uitgaansleven dat naast het discotheekleven staat. De kleinste groep waar Rik ging dansen telde 80 dansers maar meestal gaat het om enkele honderden, zelfs tot 1000 man per avond. Voor de choreografen een mooie bron van inkomsten als je bedenkt dat elke danser 5 euro inkom betaalt, waarvan een groot deel voor de choreograaf bestemd is.

In de kibboetsen, waar de Israëlische dans zijn oorsprong gevonden heeft, wordt ook nog gedanst maar in kleine groepen en dit is nu eerder een marginaal gegeven. Wel staat de moderne Israëlische dans hier ook op het programma.

Hoe evolueert de Israëlische dans?

Eigenlijk kan je drie grote periodes aanduiden.

Ten eerste: de kibboetsperiode, nl. de beginperiode waarbij de joden een eigen danssoort wilden ontwikkelen om zich één te voelen, een samenhangigheid te creëren tegen de Arabieren. Uit deze pe-riode stamt ook de indeling in hora 's, Jemenitische dans, Chassi-dische dans, debka 's.

Ten tweede: de periode waarin ze het goed hadden (ondanks problemen af en toe) en ze creëerden toen dansen om dit 'goed gevoel ' uit te stralen. Eind jaren '80 en begin jaren '90 worden heel wat romantische dansen gemaakt.

Ten derde: de laatste jaren is de angst een reëel gegeven. Ze dansen om uit het dagelijkse leven te stappen, om de schrik weg te dansen. 'Springdansen ', debka 's zijn terug in en in de liedteksten zitten veel

verwijzingen naar de oorlog. Men gaat terug handen geven, wat in twintig jaar niet meer gedaan werd. Het terug samen willen voelen wordt opnieuw belangrijk, vermoedelijk gestimuleerd vanuit de kibboetsen.

Worden er meer lijndansen gemaakt dan vroeger?

Op zich is er weinig verschil in het aantal lijn-, kring- of paardansen dat in Israël gemaakt wordt gedurende de laatste tien tot vijftien jaar. Het is wel zo dat bv. de lijndansen nu wel in België geïntroduceerd en gesmaakt worden waar dit twintig jaar geleden niet het geval was.

En wat met de dansstijl?

In Israël zelf wordt totaal niet op stijl gelet door de dansers. Wanneer de choreografen naar het buitenland komen doen ze dat wel. Er bestaat zelfs een boekje : ' Hoe gedraag ik me als choreograaf in het buitenland? ', geschreven door Moshiko Halevy.

Choreografen weten dat dansers in landen zoals Duitsland, België en Nederland wel belang hechten aan stijl en ze richten zich daar ook op. Ook het onderscheid tussen debka 's, Jemenitische dansen, modern,... wordt gemaakt voor buiten Israël.

Feit blijft dat Israëlische dans invloeden van de hele wereld blijft krijgen doordat de joden over de ganse wereld wonen. Zo is er momenteel een sterke Zuid-Amerikaanse invloed waar de salsa, weliswaar Hebreeuws gezongen, zijn weg vindt in de Israëlische dans.

In welke mate wordt er Israëliisch gedanst buiten Israël?

In West-Europa zijn er verschillende landen met groepen die enkel Israëliisch dansen zoals in Nederland, Engeland en bij ons. Groepen met een internationaal dansprogramma ruimen voor de Israëlische dans meestal ook een ruimere plaats in. Japan en Australië zijn eveneens twee landen waar veel Israëliisch gedanst wordt door niet-joden.

In Amerika wordt veel Israëliisch gedanst maar in hoofdzaak door de joodse bevolkingsgroep. Een aantal Israëlische choreografen komen uit Amerika.

Israëlische dans, al is het een commercieel product geworden, blijft wel de meeste volksdansers bekoren omwille van de muziek, de dynamiek, de uitstraling, de vlotte combinaties. Wel is er een selectie nodig om het kaf van het koren te scheiden, hoe streng deze selectie is, bepaal je zelf.

Hilde Vantilt